

Na Hodonínsku někdo zastřelil osmiletou samici luňáka červeného. Patřila k nejstarším značeným v Česku

13.11.2024 - | EnviWeb

Osmiletou samici kriticky ohroženého luňáka červeného zastřelil neznámý pachatel na Hodonínsku. Ornitology k ní dovedla vysílačka, kterou byla samice vybavená a signalizovala, že se pták nehýbe.

Střelec ji usmrtil několika broky do hlavy, křídel i ocasu. Patřila mezi nejstarší a nejproduktivnější označené luňáky červené v Česku, za svůj život vyvedla 18 mláďat. Pro populaci luňáků červených je to obrovská ztráta. Kriminální policie případ šetří jako jako trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými druhy volně žijících živočichů. Česká společnost ornitologická (ČSO) letos eviduje již tři luňáky červené zabité pytláky či traviči, loni to bylo osm.

Na samici luňáka někdo střílel z bezprostřední blízkosti se zřejmým cílem ji usmrtit. „Měla viditelná střelná poranění na hlavě a krku, několikrát přeražená obě křídla a také viditelnou ránu v oblasti ocasu," popisuje psovodka ČSO Klára Hlubocká, která se specializuje na dohledávání obětí ptačí kriminality a po nahlášení nálezu prohledávala místo se dvěma speciálně vycvičenými psy. „V okolí zastřeleného luňáka jsme nic dalšího podezřelého nenašli, a tak jsme kadaver předali policii k provedení pitvy a rentgenu. Vysílačka monitorující pohyb, díky které byl luňák nalezen, zůstala naštěstí neporušená a předali jsme ji k bližšímu zkoumání rakouským ornitologům," dodává Hlubocká.

Díky značení kroužky a vysílačkou s označením AUKI27 mohli ornitologové určit, o kterého jedince se konkrétně jednalo. „Zastřelená osmiletá samice AUKI27 byla jedním z nejstarších značených luňáků v Česku. Vysílačku dostala jako mládě na hnízdě u Mikulova v roce 2016 díky společnému projektu Veterinární univerzity v Brně a rakouské společnosti TB Raab. Poprvé zahrnázila v roce 2018 již ve věku dvou let, což u tohoto druhu nebývá časté. Z výsledků telemetrických sledování vyplývá, že v tomto věku poprvé zahrnází méně než třetina našich luňáků červených. Je obdivuhodné, že každé její hnízdění bylo úspěšné, a to včetně letošní sezóny. Během svého života se jí podařilo vyvést 17 vlastních mláďat a jedno nevlastní mládě ze záchranné stanice, což z ní činilo jednoho z našich nejproduktivnějších známých luňáků," říká Hynek Matušík, ornitolog, který se dlouhodobě zabývá monitoringem jihomoravské populace luňáků červených a hnědých.

„Tři její mláďata rovněž dostala vysílačky. Samec narozený v roce 2019 hnízí v posledních dvou letech na Hodonínsku. Jedno ze dvou mláďat z roku 2018 označené jako AUKI51 bohužel zabil v březnu 2021 travič," dodává Matušík.

Ornitologové od začátku roku evidují tři zabité luňáky červené - zastřelenou AUKI27 a dva další otrávené. Loni pytláci a traviči zabili sedm luňáků - jednoho zastřelili a sedm otrávnili. „Luňáci přitom nedělají žádné významné hospodářské škody. Naopak, významnou součást jejich potravy tvoří mršiny. Pomáhají tak přirozeně odstraňovat uhynulá zvířata a plní důležitou sanitární funkci, ale bohužel se kvůli tomu také často stávají obětí travičů či střetů s vozidly na silnicích," vysvětluje Matušík.

Luňák z Hodonínska je letos již čtvrtým zaevidovaným zastřeleným dravcem. Na začátku roku byla u osady Ondrušky na Žďársku nalezena zastřelená káně lesní, v březnu u Dobré Vody u Pacova orel

mořský a v dubnu u Hranic u Aše káně lesní. V roce 2023 ČSO zaevidovala 10 zastřelených dravců. V Česku prozatím za zastřelení dravců nebyl nikdo odsouzen. „*Případy, o kterých víme, jsou jen špičkou ledovce. O většině zastřelených ptáků se vůbec nedozvíme, a tak můžeme jen odhadovat, jaké jsou jejich skutečné počty,*“ upozorňuje Hlubocká.

Častěji než se zastřelením dravců se ve své práci setkává s úmyslným trávením. Od roku 2017, kdy se psy začala v ČSO s dohledáváním otrávených návnad a jejich obětí, předala policii na 170 případů, jejichž oběťmi se stalo více než 500 zvířat. Dle dat získaných v projektu LIFE EUOKITE plyne, že ilegální lov a trávení jsou nejčastějšími antropogenními příčinami úhynu luňáků v Evropě. ČSO proto apeluje na veřejnost, aby se obrátila na policii, pokud ví o případu trávení či jiného způsobu usmrcování dravců.

ČSO letos s kriminalisty spolupracovala na 20 případech ptačí kriminality. Ornitologové od začátku roku evidují 27 ptáků a 14 savců s podezřením na otravu a 4 zástřely ptáků.

V Česku byli za úmyslné zabití dravců odsouzeni prozatím tři lidé, všechny případy se týkaly otrav. V roce 2021 soud vyměřil rybníkáři z Klatovska trest 2,5 roku podmíněně s odkladem na 3,5 roku za otrávení dvou orlů mořských a dvou krkavců velkými karbofuranem u Mečichova na Strakonicku v roce 2019. Tento travič vinu odmítá. V roce 2022 byl odsouzen chovatel drůbeže a holubů a myslivec z Břeclavska na 3 roky podmíněně s odkladem na 3 roky za otrávení dvou luňáků červených a dalších živočichů v roce 2021 v Milovicích. Přišel také o zbrojní průkaz. K trávení se přiznal. V roce 2024 dvaapadesátiletý myslivec a chovatel loveckých psů z Jesenice na Příbramsku dostal na základě dohody o vině a trestu dva roky podmíněně s odkladem na tři roky a pokutu čtvrt milionu korun za otrávení dvou orlů mořských a dalších šelem a dravců.

Luňák červený (*Milvus milvus*) je dravec, který patří mezi jestřábovitě. Jeho hlavním poznávacím znakem je hluboce vykrojený ocas, který je sytě oranžový. Hnízdí v otevřené krajině s mozaikou listnatých i jehličnatých lesů, polí, luk a pastvin, v údolích řek a potoků. Za poslední půlstoletí v Česku významně posílil populaci. Zatímco v letech 1973-1977 na území Česka prokazatelně hnízdil pouze jeden pár, v letech 1985-1989 to bylo již 30-50 párů. V období 2001-2003 pak ornitologové zaznamenali 70-100 hnízdních párů luňáků červených a v letech 2014-2017 dokonce 220-300 párů, což odpovídá současnému stavu. Za zhruba 30 let tak luňáci červení zaznamenali početní nárůst o zhruba 500 %. Luňák červený sice zaznamenává početní nárůst, ale také se čím dál častěji stává obětí otrav a dalších antropogenních pastí.

Luňák červený. Foto: Karel Šimeček

Luňáka červeného ohrožuje přímé pronásledování člověkem (otravy a zástřely), úhyny na nezabezpečených sloupech vysokého napětí, střety s vozidly, úbytek starých lesních porostů, lesní těžba a rušení na hnízdištích. Jedním ze způsobů, jak populaci luňáků červených efektivně chránit, je monitorovat pohyb vybraných jedinců prostřednictvím telemetrického zařízení. Jde o malou vysílačku, která se luňákům, nejčastěji již mláďatům na hnízdech, připevní na záda. Zařízení vysílá signál a v reálném čase dává ornitologům informace o tom, kde se pták vyskytuje. V případě, že se pták přestane pohybovat, často to znamená, že je mrtvý. Ornitologové mohou okamžitě reagovat a pokusit se zjistit příčinu úhynu. Rychlá reakce a dohledání mrtvého dravce je důležitá především v případech, kdy luňák zahyne po pozření otrávené návnady. Data z telemetrického monitoringu ptáků mohou být ovšem využita pro širokou škálu dalších cílů: k výzkumu velikosti využívané oblasti, migrační a zimující strategie, hnízdního a potravního chování, biotopové selekce; k analýze typu letu ptáků v závislosti na povětrnostních podmínkách; ke studiu metod překonávání přírodních bariér (např. hory, moře, oceány), nebo z důvodu ochrany přirozeného prostředí, potravní nabídky atd. Telemetrická zařízení ve vědě a výzkumu mají enormně pozitivní dopad na získávání nových informací a poznatků o studovaném živočichu, přičemž dochází k neustálému vývoji této technologie.

<https://www.enviweb.cz/129510>